

Dr S. Mašović

Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu

XIII SVJETSKI KONGRES O REHABILITACIJI

Svjetski kongresi za rehabilitaciju imaju ambiciju da obilježe kraj jedne i početak druge etape, te utvrde smjernice kojima bi se trebala razvijati aktivnost država i invalidskih organizacija u narednom periodu, prema dostignutom stupnju razvoja različitih regija u svijetu. Okupljajući, prije svega, stručnjake sa svih područja rehabilitacije i zaštite invalida, sa svih kontinenata, ovi kongresi nastoje osigurati tribinu za razmjenu stavova i iskustava, demonstrirati tehnička i druga dostignuća te rezultate naučnih istraživanja. Neki kongresi imaju posebna obilježja, kao XI svjetski kongres u Dublinu, 1969. godine, koji je usvojio program dekade rehabilitacije 1970—1980. godine, dok ga je onaj 1972. u Sydneyju (Australija) istakao kao osnovni zadatak svih zemalja u ovoj društvenoj oblasti, napose pozivajući na nove zakonodavne i ekonomske mjere u korist invalida.

Sazivač i organizator ovih kongresa je najveća invalidska međunarodna organizacija »Rehabilitation International«, sa sjedištem u New Yorku. Osnovana 1922. godine, ona je prošla nekoliko razvojnih faza. Nakon drugog svjetskog rata imala je znatan uticaj na stvaranje svjetskog pokreta rehabilitacije, stimulirajući u mnogim zemljama osnivanje nacionalnih invalidskih udruženja i institucija, koje su se u nju učlanjivale. Iako je počela s programima za fizičke invalide, ona je ubrzo prerasla u asocija-

ciju koja teži da zastupa interese svih grupa hendikepiranih. Primarni su joj ciljevi: borba za prevenciju invalidnosti, mobilizacija javnog mnijenja na mijenjanju predrasuda iz prošlosti, širenjem mreže društava i ustanova, te okupljanje pravnih i fizičkih osoba zainteresiranih za unapređenje rehabilitacije.

»Rehabilitation International« (RI) je nakon pedesetih godina našeg vijeka stekla afirmaciju najprije u Organizaciji ujedinjenih nacija i njenim specijaliziranim agencijama (WHO, UNESCO, UNICEF, ILO i dr.) sa značajnim statusom. Kada je u njenom okviru formiran Savjet međunarodnih invalidskih organizacija (CWOIH), koji je okupio predstavnike tridesetak takvih asocijacija, uspjelo je po prvi put u povijesti zajedničko nastupanje i dobrovoljnih organizacija, usporedo sa službenim faktorima. Budući da su kongresi održavani povremeno (ranije svake 3, sada 4 godine) osnovane su međunarodne komisije eksperata za: medicinsku, edukativnu, profesionalnu i socijalnu rehabilitaciju, te za ortotiku, koje obvezno uoči svjetskih kongresa (a neke i češće) održavaju seminare na visokom nivou o određenim temama, nakon čega upućuju prijedloge kongresu, koji ih kao smjernice usvaja i distribuira stručnim službama i organizacijama. Od prošle godine u Evropi je formiran jak informativni centar ove asocijacije.

Od posebnog su interesa za jačanje svjetskog pokreta rehabilitacije stručni skupovi regionalnog ili šireg značenja, kao što je bio o zakonodavstvu u rehabilitaciji (1971. godine u Rimu), te skupovi za Aziju i Latinsku Ameriku. RI je inicirala i veći broj konferencija u okviru UN, napose u novije doba, u okviru socijalnih komisija o arhitektonskim i socijalnim barijerama. Akcija za eliminaciju barijera za invalide ušla je u prvi plan RI posljednjih godina i ostvarila značajne rezultate. Međunarodni znak invalida, — simbol sa invalidskim kolicima — sve je češći na ustanovama širom svijeta, koje se prilagođavaju hendikepiranim osobama. U svim zemljama postoje nacionalni sekretarijati ili sekretari koji vode brigu o provođenju zadataka RI zajedno sa stručnjacima u spomenutim međunarodnim komisijama. Materijali sa kongresa i drugih stručnih skupova RI predstavljaju veoma značajne edicije sa bogatim stručnim i znanstvenim radovima.

XIII svjetski kongres u Tel Avivu, 13—18. lipnja 1976., okupio je nešto manje sudionika nego raniji (oko 1.500 iz 50 zemalja), jer su niz nevrsstanih, napose azijskih i afričkih zemalja, odbili da upute stručnjake u Izrael. Osnovna je tema bila: »Nove dimenzije u rehabilitaciji (kroz sve tri faze ljudskog života).« Uoči samog kongresa održani su međunarodni seminari sa 100—200 sudionika i to o medicinskoj rehabilitaciji (Halle), o obrazovnoj (Teheran), o profesionalnoj i socijalnoj rehabilitaciji (zajednički seminar, Atena), te o protetici (Švedska). Njihovi su izvještaji o radu i preporuke bili prihvaćeni na kongresu i bit će uskoro objavljeni kao smjernice za citirana područja. U toku samog Kongresa bilo je više zasebnih simpozija i seminara, među kojima i o mentalnoj retardaciji. U plenumu kongresa sa-

slušane su neke glavne teme, a sve se ostalo odvijalo u raznim grupnim oblicima. Kongres je i ovoga puta bio pretrpan temama iz svih aspekata rehabilitacije, od informacija do naučnih projekata.

Sumirajući pročitane referate i druge radove, može se vidjeti da ih je najviše bilo posvećeno metodama integracije invalida u okolinu, iz čega se vide nastojanja u mnogim zemljama da se osiguraju bolji uvjeti za osposobljavanje u redovnim uvjetima. Dalje dolaze radovi koji se odnose na povećanu ulogu države, napose lokalne zajednice, u ovoj oblasti. Niz autora je obradio pokušaje u nekim zemljama na ranom otkrivanju i tretmanu slučajeva invalidnosti, te formiranju ustanova za djecu sa višestrukim oštećenjima. Značajna pažnja je posvećena pitanjima boljih sistema zapošljavanja hendikepiranih, zbog nastalih teškoća i u privredno razvijenim područjima. Među znanstvenim studijama posebno mjesto pripada ispitivanjima Ureda Ujedinjenih nacija za rehabilitaciju o ekonomskim implikacijama invalidnosti u društvu.

Neke su grupe bile obrađene iz više aspekata. Najviše referata se odnosi na slijepe, mentalno retardirane, amputirce, cerebralno oštećene, stare itd. Edukacija je više razmatrana u okviru mogućnosti za dalju integraciju u sisteme škola, dok se profesionalno osposobljavanje obrađuje iz aspekta novih zanimanja. Zemlje u razvoju su dale izvještaje o nekoliko pokušaja rehabilitacije u poljoprivredi, a razvijene u industriji. Uloga države i odgovornost zakonodavca za bržu legislaciju došla je do izražaja. Nešto je više pažnje posvećeno pitanjima rekreacije, sporta i seksualnog života invalida nego na ranijim kongresima. Više autora opisali su primjenu tehnike i ortopedije. Porodica se razmatra kao primarna institucija za edukaciju i socijalizaciju in-

validne djece, a roditeljima se posvećuje veća pažnja u pogledu potrebe educiranja istih za stručan rad sa djecom. O invalidskim i roditeljskim udruženjima malo se govori, a i među autorima je bilo malo invalida, zbog čega je na kraju kongresa irski predstavnik oštro reagirao i tražio da na budućim kongresima i stručnim skupovima invalidi dobiju mnogo veću ulogu, jer da sada stručnjaci imaju monopol, a bez invalida ne mogu dovoljno sagledati probleme niti davati najbolja rješenja. Očekuje se da će kongresni materijali biti objavljani kroz godinu dana.

U okviru kongresa održano je i više sastanaka organa spomenute »Rehabilitation International«. Među njima je bila najznačajnija generalna skupština, koja je izabrala novi savjet i sekretarijat RI. Za novog predsjednika RI biran je Kenneth T. Jenkins, direktor zaštitnih radionica Bedword Industries iz Australije, koji je do sada bio predsjednik Komisije za profesionalno osposobljavanje. Birani su i novi rukovodioci stručnih komisija. Takođe su podijeljene nagrade istak-

nutim radnicima kroz protekli period u svjetskoj rehabilitaciji. Među najznačajnije rezolucije, koje je Kongres na kraju prihvatio, spadaju: o primjeni Rezolucije Generalne skupštine UN (iz prosinca 1975.) o pravima invalida, o potrebi pristupačnosti svih javnih zgrada, dijela stanova i javnog prometa za hendikepirane na donjim ekstremitetima, te neke bolesnike (srčani, reumatičari i sl.), o prevenciji nesreća na radu i u prometu itd. Odlučeno je također da se naredni, XIV svjetski kongres o rehabilitaciji održi 1980. godine u Canadi, sa glavnom temom: Analiza realizacije dekade rehabilitacije 1970—1980. Kongres će biti u lipnju, a održat će se vjerojatno u gradu Winnipegu. Sada su u izradi programi rada RI, njenih organa i radnih tijela, za naredne 4 godine. Prirodno je da zemlje u razvoju očekuju — na temelju svojih zahtjeva i na XIII kongresu — da će im međunarodne organizacije i razvijene zemlje pružiti još veću materijalnu i tehničku pomoć za brži i moderniji razvoj njihove rehabilitacije.

Summary

The XIII World Congress on Rehabilitation which was sponsored by Rehabilitation International was held in Tel Aviv on June 1976. Approximately 1,500 participants from 50 countries attended this Congress. A large number of reports were presented on different aspects of rehabilitation as well as a rich exhibition of various technical aids for the disabled.